

Rondetafel implementatie Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) en Klimaatdoelen

Deel 3: Voedselzekerheid – inbreng ActionAid

Klimaat, voedselzekerheid en ontwikkeling zijn drie uitdagingen die nauw met elkaar samenhangen, waarin natuurlijke hulpbronnen (i.h.b. land, water, bossen) en vrouwenrechten een belangrijke rol spelen.

- 1) Allereerst is er de impact van ons voedselsysteem, evenals bredere consumptie- en productie- en investeringspatronen, op klimaatverandering en stijgende zeespiegels - iets dat ons allemaal raakt. Voedselproductie, in het bijzonder in Westerse landen, is goed voor zeker een kwart van de mondiale broeikasgassen¹. IAASTD en recenter UNCTAD² waarschuwen dat het dominante industriële en input-afhankelijke landbouwmodel niet houdbaar is en dat kleinschaliger, duurzamer alternatieven nodig zijn 'before its too late'. Meer aandacht voor lokale voedselsystemen is daarbij cruciaal: Terwijl beleidsmakers spreken over 'Africa feeding the world' en Nederlandse ambassades investeringen en bloemen en boontjes voor export stimuleren, krijgen lokale voedselproducenten weinig steun en importeert het Afrikaanse continent voor 35 miljard dollar aan voedsel.³
- 2) Klimaatverandering heeft specifieke gevolgen voor voedselzekerheid, in het bijzonder in zich ontwikkelende landen waar ruim 2,5 miljard mensen afhankelijk van natuurlijke hulpbronnen voor hun bestaanszekerheid en zo'n 500 miljoen kleinschalige boerenbedrijven tot wel 80% van het voedsel produceren. Vrouwen spelen hierin een cruciale rol en worden bijzonder hard geraakt door klimaatverandering en de toenemende druk op natuurlijke hulpbronnen⁴.
- 3) Deze toenemende druk is deels een gevolg van pogingen om klimaatverandering tegen te gaan, zoals (conventionele) biobrandstoffen, waarvan inmiddels is gebleken dat de klimaatwinst veelal nihil of zelfs negatief is en die grote gevolgen heeft voor landgebruik, water en voedselzekerheid in ontwikkelingslanden. Het voorkomen van false solutions⁵ en vinden van de juiste oplossingen om klimaatveranderingen tegen te gaan is cruciaal.

Inclusieve en duurzame ontwikkeling vereist dan ook een integrale aanpak, waarbij de belangrijkste voedselproducenten – kleinschalige boeren en vooral boerinnen in ontwikkelingslanden – centraal staan. De SDGs bieden hiervoor goede kansen.⁶

Dit betekent ook dat beleid, investeringen en consumptiepatronen die middels hun impact op natuurlijke hulpbronnen en klimaat nauw samenhangen met de kansen van deze doelgroep en voedselzekerheid voor iedereen meer aandacht verdienen. Hier ligt een rol voor Nederland, welvarend handelsland met een significante landbouwsector en industrie en een belangrijke speler op het gebied van mondiale waardeketens. Verduurzaming van ketens kan een

¹ Zie ook recent NRC artikel <http://www.nrc.nl/next/2016/06/10/de-aarde-raakt-steeds-verder-uitgeput-1626229>

² <http://www.unep.org/dewa/Assessments/Ecosystems/IAASTD/tabid/105853/Defa> en http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditcted2012d3_en.pdf

³ <http://www.cnbcfrance.com/news/special-report/2016/06/14/agriculture-adesina-food-imports/#.V2A4ArGu7HM.twitter>

⁴ <http://faostat3.fao.org/home/E> ; Helaas zijn deze rechten vaak slecht beschermd, zoals blijkt uit landroof

⁵ http://www.actionaid.org/sites/files/actionaid/caught_in_the_net_actionaid.pdf

⁶ Doel 2, 8, 12, 13 en 15. I.e. 'increase productivity and incomes of small-scale food producers, particularly women (...), through secure and equal access to land, other productive resources and inputs'.

belangrijke rol spelen, maar meer aandacht voor lokale voedselproductie en systemen - waar de meeste mensen van afhankelijk zijn en die goede kansen voor duurzaamheid biedt - is nodig.

In het rapport *Ready for Change* doen we als NGOs een aantal suggesties hoe de Nederlandse overheid en Europese Unie vanuit verschillende beleidsterreinen kan bijdragen aan mondiale doelen t.a.v. voedselzekerheid en het recht op voedsel; of deze tenminste niet dient te ondermijnen.⁷ Wij zien een aantal positieve toezeggingen in het recente plan van aanpak op het gebied van voedselzekerheid, waar de kamer op kan voortbouwen. De link en balans tussen mondiale keteninitiatieven en lokale voedselzekerheidskansen verdient in ieder geval meer aandacht.

Wij roepen de Ministeries van Buitenlandse Zaken, Economische Zaken, Infrastructuur&Milieu dan ook op om – waar mogelijk in gezamenlijkheid - voedselzekerheid en kwetsbare groepen in ontwikkelende landen te bevorderen en in ieder geval niet te ondermijnen door:

- te investeren in duurzame landbouw en voedselproductie in ontwikkelende landen met meer ruimte en financiering voor agro-ecologische en kleinschalige, lokale benaderingen die zich bewezen hebben in de praktijk, evenals onderzoek naar bottom-up innovaties;
  - Directe empowerment en training van kleinschalige boerinnen tav hun (land) rechten, duurzame landbouwmethodes en organisatie is bewezen effectief⁸
- klimaatverandering en de druk op natuurlijke hulpbronnen terug te dringen middels implementatie Parijs akkoord en het bevorderen van meer duurzame investeringen en consumptiepatronen) van Nederlandse bedrijven en burgers. Denk hierbij ook aan:
  - In kaart brengen en sturen op lagere land/water/co2 voetafdruk, i.h.b. van investeringen en handel waar de Nederlandse overheid een actieve rol in speelt middels beleid, subsidie, inkoop en economische diplomatie (rol ambassades);
  - Meer aandacht voor lokale voedselketens en behoeften in waardeketeninitiatieven
  - Een gezamenlijke voedselvisie op te stellen tbv gezonde en duurzame dieetpatronen en productie
- mogelijke spanningen tussen beleidsterreinen als energie/klimaat (o.a. biobrandstoffen), handel en ketens enerzijds en lokale voedselzekerheid in ontwikkelingslanden anderzijds, (gezamenlijk) articuleren, onderzoeken/monitoren en adresseren waar nodig, incl:
  - Ontwikkelen van criteria in lijn met recht op voedsel, water en land (Voluntary Guidelines on Land Tenure) kunnen hierbij als belangrijke leidraad dienen.
  - IMVO-voorwaarden en transparantie-eisen voor bedrijven aanscherpen in lijn met Tenure Guidelines, responsible agriculture principles en het principe van Free Prior and Informed Consent, in het bijzonder voor het bedrijfsleveninstrumentarium.

ActionAid is een internationale ontwikkelingsorganisatie met lokale kantoren in 45 landen, waar wij samenwerken met zo'n 15 miljoen mensen in het tegengaan van armoede en ongelijkheid. Contactpersoon: Barbara.van.paassen@actionaid.org

---

⁷ https://partos.nl/webfm_send/918464

⁸ Zie voor ActionAid ervaringen bijvoorbeeld http://www.actionaid.org/sites/files/actionaid/exhibition_document_-_final_draft.pdf en http://www.actionaid.org/sites/files/actionaid/from_marginalisation_to_empwermnt_final_research_report.pdf

Appendix – een voorbeeld uit Mozambique

Rebecca is een succesvolle boerin in Manhica, Mozambique. Getraind als *paralegal* en in duurzame landbouwskills heeft zij de vrouwen en haar bredere gemeenschap weten te mobiliseren om landrechten te claimen en succesvol duurzame landbouw te bedrijven. Ze hebben voldoende voedsel voor eigen consumptie en de verkoop op de lokale markt. Dit ging niet zonder slag of stoot en support van maatschappelijke organisaties en – na wat lobby- lokale overheid was cruciaal. Ook nu is er werk aan de winkel. Het land, water en de schone leefomgeving staan namelijk onder druk van toenemende suikerrietplantages in de omgeving. Vrouwen zijn bang alsnog hun land te verliezen, zeker zij die nog geen papieren hebben kunnen bemachtigen. Pesticiden vliegtuigjes raken ook hun akkers en met klimaatverandering en het watergebruik van grotere bedrijven komt ook die bron onder druk, terwijl ook overstromingen in het land toenemen. Bovenstaande aanbevelingen kunnen bijdragen aan Rebecca's succes.